

wersja III - statutowa
wprowadzona na posiedzeniu
Biura Pol. KC PZPR

TEZY DO WYSTĄPIENIA

na posiedzeniu Biura Politycznego KC PZPR

w dniu 30.05.1979 r.

169

- I. Przyjazd Jana Pawła II do Polski nakłada na resort spraw wewnętrznych szereg bardzo poważnych i odpowiedzialnych obowiązków.
- II. ~~Należy się liczyć, iż zapowiedź udziału~~ ^{*bierzemy się*} ~~papieża~~ ^{*konkretnie*} w uroczystościach kościelnych w Warszawie, Gnieźnie, Częstochowie, Krakowie, Nowym Targu, Kalwarii Zebrzydowskiej, Wadowicach i Oświęcimiu może wywołać określone reperkusje społeczno-polityczne w kraju. Przewidywany ~~bowiem~~ udział w tych uroczystościach wielu milionów obywateli ~~PRL~~ może sprzyjać powstawaniu przypadków poważnego naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Bierzemy przy tym pod uwagę fakt, że te tak liczne zgromadzenia mogą stać się okazją do podjęcia różnego rodzaju prowokacyjnych działań przez elementy antysocjalistyczne, kryminalne, chuligańskie, ^{*czy*} ~~a nawet~~ terrorystyczne.
- III. W celu właściwej i sprawnej realizacji zadań resortu spraw wewnętrznych, związanych z wizytą papieża w Polsce, w dniu 15 marca br. powołałem w Centrali MSW 20-osobowy Sztab do kierowania operacją, której nadano krypt. „Lato-79”.

Zadania Sztabu realizowane są przez następujące działy :

- I - rozpoznania i działań operacyjno-politycznych,
- II - bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- III - zaopatrzenia technicznego i regeneracji sił,
- IV - analityczno-informacyjny.

Jednocześnie poleciłem Komendantom Wojewódzkim MO, na tere-

nie których przewidziany jest pobyt papieża, powołanie analogicznych

Egz. Tom B. Siedemniemiono w dn. 16.07.79
wersja I - seq z poprawkami Tom. Młodziński
Kowalczyk - zmieniono w dn. 16.07.79.

116
170

Sztabów Wojewódzkich do koordynowania działań operacyjno-politycznych i porządkowych w ramach operacji „Lato-79”. Sztaby takie zostały zorganizowane i natychmiast podjęły działania.

Sztab MSW w swojej pracy wykorzystał doświadczenia resortu, wynikające z zabezpieczania wizyt przywódców i dostojników innych państw w Polsce i imprez o charakterze masowym, a także doświadczenia związane z zabezpieczeniem pobytu papieża w Meksyku.

Wskazane doświadczenia zobowiązują resort spraw wewnętrznych do maksymalnego wykorzystania posiadanych sił i środków, koncentrowania ich w najbardziej newralgicznych miejscach i umiejętnego nimi manewrowania.

Sztab K. C. powołany pod kierownictwem
ostojki B. R. - sekretane K. C. tor. Kani
Resort uznał też za niezbędne powołanie kościelnych służb porządkowych i ~~opracował zasady ich działania.~~ *opracowanie zasad ich działania.*

Z uwagi na ograniczone możliwości resortu spraw wewnętrznych w zabezpieczeniu wizyty, charakteryzującej się znaczną liczbą imprez i stosunkowo długim okresem trwania, ~~uznane~~ *uznane* za niezbędne skorzystanie z pomocy i współpracy innych resortów, w szczególności obrony narodowej.

IV. Dla zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w czasie pobytu papieża w PRL, wydano wytyczne do wszystkich jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych, zobowiązując je do podjęcia działań w następujących kierunkach :

- polityczno-operacyjnego zabezpieczenia wizyty,
- zapewnienia ochrony osobistej papieża i osób mu towarzyszących,
- prewencyjno-porządkowych,
- zorganizowania zaplecza materiałowo-technicznego.

W zakresie działań polityczno-operacyjnych kluczową kwestią jest i będzie zapewnienie wyprzedzających informacji, mających służyć /podejmowaniu

trafnych i skutecznych decyzji oraz działań polityczno-operacyjnych, zapobiegających zakłóceniom ładu i porządku publicznego oraz naruszeniom zasad bezpieczeństwa.

V. W celu omówienia i wyjaśnienia przedsięwzięć operacyjnych i działań organizacyjnych resortu, zapewniających sprawny przebieg wizyty papieża oraz gwarantujących w tym czasie bezpieczeństwo i porządek publiczny, zorganizowano naradę krajową z udziałem kierowników jednostek Centrali MSW, Komendantów Wojewódzkich i Kierowników sztabów wojewódzkich.

VI. Sześć Komend Wojewódzkich MO organizujących zabezpieczenie uroczystości z udziałem papieża przeprowadziło specjalne narady, z udziałem przedstawicieli Sztabu MSW, Komendantów Wojewódzkich MO i ich Z-ców d/s SB z województw współdziałających.

Na naradach tych omówiono :

- aktualną sytuację polityczno-operacyjną w poszczególnych województwach,
- stan przygotowań do wizyty papieża w świetle wytycznych i instrukcji Sztabu MSW,
- problemy współdziałania i koordynacji między zainteresowanymi województwami.

VII. Przeprowadzono również telekonferencję dla Z-ców Komendantów Wojewódzkich MO d/s Służby Milicji i Naczelników zainteresowanych Wydziałów, na której polecono podjęcie działań w zakresie :

- przewidywań sztabowych i planowania operacyjnego,
- przygotowania sił i środków do udziału w operacji,

118
172

- działań prewencyjno-porządkowych,
- przeciwdziałania przestępczości kryminalnej i gospodarczej,
- utrzymania bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- spraw organizacyjnych.

VIII. Nawiązano - zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie porozumieniami - bezpośrednią współpracę z resortami, włączonymi do realizacji zadań związanych z wizytą papieża w Polsce.

I tak ~~np.~~ :

- z Ministerstwem Obrony Narodowej na temat wzmocnienia sił i środków resortu spraw wewnętrznych przez resort obrony narodowej, na czas trwania operacji, w szczególności zapewnienia środków transportu do manewru zgrupowanych sił porządkowych, a także zakwaterowania i żywienia;
- z organami wymiaru sprawiedliwości w sprawie wstrzymania przepustek i warunkowych zwolnień z zakładów karnych, jak również wzmożenia nadzoru nad więźniami, w celu zapobieżenia ewentualnym ucieczkom;
- z Ministerstwem Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie :
 - a/ wstrzymania w całym kraju, w okresie od 15 V 1979 r. przepustek i zwolnień osób psychicznie i nerwowo chorym, przebywających na leczeniu w zamkniętych zakładach leczniczych,
 - b/ zorganizowania w rejonach uroczystości systemu pomocy lekarsko-medycznej i objęcia wzmożonym nadzorem sanitarnym zakładów zbiorowego żywienia i zakwaterowania ;

- z Ministerstwem Oświaty i Wychowania w sprawie :

- a/ poszerzenia bazy miejsc w państwowych pogotowiach opiekuńczych, utworzenia zastępczych punktów pogotowia i nawiązania bieżącej współpracy z milicyjnymi izbami dziecka - dla zapewnienia skutecznego udzielania doraźnej pomocy dzieciom i młodzieży zagubionej,
- b/ wstrzymania na terenie całego kraju przepustek i zwolnień w okresie od 15 V do 15 VI 79 r. i zapewnienia wzmocnionego nadzoru nad młodzieżą, przebywającą w placówkach opiekuńczych i wychowawczych, w celu zapobieżenia oddalaniu się oraz uciezkom wychowanków ;

- z Ministerstwem Komunikacji w sprawie :

- a/ przeprowadzenia studium komunikacyjnego tych miejscowości, w których będzie przebywał papież, w celu określenia ich możliwości w zakresie koncentracji oraz rozśrodkowania ludności po uroczystościach, przy zastosowaniu różnych środków transportu,
- b/ dostosowania organizacji ruchu, układów komunikacyjnych tych miast, które odwiedzi papież, oraz okolicznej sieci dróg i parkingów, do przewidywanych potrzeb i warunków ruchu,
- c/ ulepszenia oraz dostosowania stanu dróg i ulic do potrzeb wzmożonego ruchu ;

- z Ministerstwem Łączności w sprawie przydziału dodatkowych łącz telefonicznych w sieci międzymiastowej łączności rządowej oraz w sieci telefonicznej i telegraficznej łączności MSW ;

130
174

- z Ministerstwem Budownictwa i Materiałów Budowlanych w sprawie przygotowania przez ten resort sprzętu zabezpieczająco-technicznego;
- z Komitetem d/s Radia i Telewizji w sprawie transmisji telewizyjnych dla potrzeb resortu spraw wewnętrznych z uroczystości, związanych z pobytem papieża w naszym kraju.

Ustalono m. in., że :

- a/ obraz z helikoptera będzie transmitowany na stanowiska kierowania w MSW i Sztabów Wojewódzkich,
- b/ wszystkie transmisje przekazywane na użytek resortu będą nagrywane na magnetowidzie,
- c/ w wypadku zaistnienia w czasie uroczystości zagrożenia bądź naruszenia porządku publicznego i związanego z nią przerwania transmisji, przewidziano możliwość przekazywania obrazu z tego rejonu na stanowisko kierowania MSW, po specjalnie zainstalowanych łączach.

IX. Opracowano i przekazano Episkopatowi, za pośrednictwem Urzędu

d/s Wyznań, dokumenty określające :

- 1/ zasady działania kościelnych służb porządkowych w okresie pobytu papieża w Polsce.

Ustalono, że :

- zabezpieczenie uroczystości kościelnych będzie przebiegać w systemie trzech stref /pierścieni/ ochronnych :

a/ pierwsza strefa :

- miejsce celebrowania uroczystości przez papieża,
- obrzeże przewidywanego zgromadzenia publiczności, w tym rejonny zamkniętych lub częściowo zamkniętych uroczystości kościelnych,

b/ druga strefa - system blokad w takiej odległości od strefy pierwszej, by można było skutecznie kontrolować dopływ ludności, wyznaczonymi trasami do miejsc uroczystości /rękawy wpustowe - filtracja i kontrola osób/,

c/ trzecia strefa - system blokad na obrzeżach miast, celem kanalizowania ruchu ludności i pojazdów.

- Kościelne służby porządkowe ponoszą pełną odpowiedzialność za utrzymanie porządku, ładu i spokoju w strefie pierwszej oraz filtrację i kontrolę legalności wstępu osób na uroczystości w tzw. rękawach wpustowych i drugiej strefie ochronnej,
- kościelne służby porządkowe udzielają pomocy funkcjonariuszom w ochronie porządku w drugiej i trzeciej strefie, na trasach przejazdu papieża,
- w miejscach newralgicznych, odpowiedzialne osoby kierujące służbą kościelną, powinny utrzymywać stały kontakt z funkcjonariuszami dowodzącymi siłami MO. W pierwszej strefie zabezpieczenia nie przewiduje się podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy MO;

122
176

2/ zasady i systemy przepustkowe, oznakowania osób oraz pojazdów w czasie uroczystości.

Zorganizowano następujące systemy przepustkowe i oznakowania :

- personalny /przepustki i karty uczestnictwa/,
- samochodowy,
- oznakowań /oprócz posiadanych przepustek/ osób funkcyjnych, zaangażowanych do organizacji uroczystości lub działających na rzecz porządku i bezpieczeństwa w miejscach i rejonach uroczystości z udziałem papieża.

Ponadto ustalono, że :

- przepustki będą autoryzowane przez władze państwowe. Ilość kart wstępu i zaproszeń zostanie ściśle ustalona na szczeblu województwa,
- przepustki, karty uczestnictwa, zaproszenia i oznakowania osób będą się wyraźnie różnić zarówno w każdej miejscowości, jak i na każdej uroczystości,
- wykonywaniem/druk/ systemów przepustkowych personalnych, samochodowych i oznakowania osób zajmą się zainteresowane władze terenowe, w celu zabezpieczenia odpowiedniej ilości druków i właściwej, zgodnej z decyzjami i ustaleniami organizacyjnymi ich dystrybucji,
- zasady wstępu, ilość, wzór kart uczestnictwa i zaproszeń na zamknięte uroczystości odbywające się w granicach obiektów kościelnych

123
177

wyznaczają władze kościelne ;

- 3/ sposoby wykorzystania środków i urządzeń technicznych do zabezpieczenia uroczystości związanych z pobytem papieża w Polsce, ~~liny odpowiedniej grubości, wiązane pomiędzy słupami oświetlenia ulicznego, drzewami, specjalnie montowanymi podporami, ławki parkowe spięte w rzędach łańcuchami; elementy długich rur lub kształtowników metalowych, płoty wykonane z elementów rurowych, rusztowań budowlanych lub stali zbrojeniowej, itp. /.~~

- X. Realizując wytyczne Sztabu MSW, jednostki resortu spraw wewnętrznych podjęły wzmożone działania operacyjno-rozpoznawcze, profilaktyczno-neutralizujące i prewencyjno-porządkowe, służące umocnieniu ładu i dyscypliny społecznej.

Szczególną uwagę zwrócono na stan zabezpieczenia obiektów i urządzeń, które mogą być wykorzystywane do akcji prowokacyjno-politycznych lub przestępstw kryminalnych.

Działania te przyczyniały się i przyczyniać będą do uzyskania informacji o sytuacji w kontrolowanych operacyjnie środowiskach i pozwalają na podejmowanie trafnych i skutecznych decyzji, eliminujących negatywne zjawiska.

Zintensyfikowano także działalność, zmierzającą do zneutralizowania elementów przestępczych i chuligańskich, mogących zakłócić spokój oraz naruszyć porządek publiczny w czasie wizyty papieża. Przygotowano propozycje prewencyjnych zatrzymań osób, uwzględniając elementy antysocjalistyczne i kryminalne.

178

Na wypadek wzmożonego ruchu granicznego, wydzielono grupy kontrolerów w celu wzmocnienia służby operacyjno kontrolnej na przejściach granicznych granicy zachodniej i południowej oraz międzynarodowych portach lotniczych.

Nasilono patrole na drogach, w miastach, na dworcach kolejowych, PKS i lotniczych oraz w innych miejscach użyteczności publicznej.

Przeprowadzono w kraju szereg operacji i działań kontrolnych, między innymi miejsc składowania i przewozu materiałów wybuchowych oraz przechowywania broni. W wyniku prowadzonych działań operacyjno kontrolnych odzyskano w maju 244 jednostek broni utraconej lub posiadanej nielegalnie.

Na terenie dwudziestu województw /w tym st. warszawskim, krakowskim, bielskim, częstochowskim i nowosądeckim/ od 15 maja br. wprowadzono postępowanie przyśpieszone w sprawach o wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu.

- XI. Członkowie Sztabu MSW dokonali dwukrotnej lustracji lądowisk dla helikopterów, oddanych do dyspozycji papieża i osób towarzyszących, tras przejazdu oraz miejsc jego pobytu. Uwagi i spostrzeżenia zostały przekazane na miejscu Sztabom Wojewódzkim.

Jednocześnie należy podkreślić, że lądowiska były badane pod względem bezpieczeństwa startu i lądowań przez ekspertów zarówno MON jak i MSW.

125
179

Polecono Komendom Wojewódzkim MO spowodowanie spotkań z przedstawicielami miejscowej Kurii, celem ostatecznego uzgodnienia dopuszczalnej frekwencji ludności na imprezy zamknięte i trasy przejazdu papieża, uwarunkowanej pojemnością miejsc, możliwościami rozśrodkowania i zapewnienia zgromadzonych pątnikom niezbędnych potrzeb bytowych.

XII. Z dowódcami wszystkich jednostek ZOMO i dowódcami związków taktycznych przeprowadzono instruktaże oraz dokonano rozpoznania miejsc i rejonów, w których pełniona będzie służba w ramach operacji „Lato-79”.

XIII. Dla wzmocnienia sił resortu wydano decyzję o powołaniu Rezerwy Milicji Obywatelskiej /3500 osób/, w oparciu o rezerwę osobową MSW. Proces formowania tej rezerwy został już zakończony i aktualnie prowadzi się jej intensywne szkolenie.

XIV. W celu wzmocnienia stanu osobowego 6-ciu KWMO, na terenie których będzie przebywał papież, wydałem decyzję w sprawie wykorzystania sił MO z innych jednostek terenowych do działań porządkowych w czasie operacji „Lato-79”.

Zgodnie z tą decyzją, na terenie 6-ciu województw będą wykorzystywani :

a/ funkcjonariusze mundurowi jednostek ZOMO, ROMO, ośrodków szkolenia i szkół MO - do zadań porządkowych, oraz w razie potrzeby do działań na rzecz ruchu drogowego,

b/ funkcjonariusze operacyjni wydzieleni z określonych KWMO - do realizacji zadań operacyjno-rozpoznawczych.

Wydałem dyspozycje, aby funkcjonariusze uczestniczący w zabezpieczeniu imprez, pełnili służbę bez broni.

Na czas trwania uroczystości zostaną powołane i skierowane do Komend Wojewódzkich MO grupy doradców, złożone z doświadczonych oficerów MSW, którzy udzielą pomocy w organizacji kierowania i dowodzenia oraz w realizacji przedsięwzięć operacyjnych i dochodzeniowych.

XV. W celu prawidłowej realizacji wzmożonych działań, wynikających z wizyty papieża, poleciłem :

- wstrzymać urlopy wypoczynkowe wszystkim funkcjonariuszom, w okresie od 15 maja do 15 czerwca br.,
- wprowadzić w Komendach Wojewódzkich MO dwuzmianowy, 12-godzinny system służby, w dniach od 31 maja do 11 czerwca br.,
- wprowadzić w Centrali MSW, w dniach 2 i 3 czerwca br. w godz. 8,00-22,00 /wolna sobota i niedziela/ ciągłość pracy w systemie zmianowym,
- wprowadzić w całym resorcie stan wzmożonej czujności.

Dokonano w skali kraju kompleksowej kalkulacji sił i rozpracowano szczegółowe plany przerzutu sił i środków, przewidzianych do wykorzystania w operacji.

Założono koncentrację wszystkich sił mundurowych w Warszawie i Gnieźnie i przemieszczanie ich następnie w określone rejony działań. ^{x/}

x/ - Do dyspozycji Sztabu MSW będzie ok. 27.000 funkcjonariuszy mundurowych MO i operacyjnych, Rezerwowych Oddziałów MO, wojska i straży pożarnych,

- w działania włączono również ok. 50 tys. członków ORMÓ.

127
181

Funkcjonariusze niemundurowi działać będą na całym obszarze uroczystości. Grupy nieumundurowanych funkcjonariuszy, uczestniczące w fizycznym zabezpieczeniu zgromadzeń, zwrócą szczególną uwagę na wszelkie fakty wywołujące zamieszanie, psychozę, a także na sytuacje i zachowanie, które wskazują na dążenie do wywołania prowokacji. Dla tych grup funkcjonariuszy został opracowany efektywny system utrzymywania łączności z jednostkami dowodzenia, by ułatwić podejmowanie właściwych decyzji i kontrakcji.

W celu stworzenia zgrupowanym pododdziałom odpowiednich warunków do skutecznej realizacji oczekujących ich zadań, podjęto szereg przedsięwzięć dla zabezpieczenia bazy kwatermistrzowskiej i materiałowo-technicznej.

Dotychczasowe przygotowania, ścisłe wykonawstwo decyzji, wytycznych i planów, połączone z kontrolą ich realizacji, doprowadziły do pełnej mobilności aparatu resortu spraw wewnętrznych, co w konsekwencji pozwoliło na osiągnięcie w dniu 20 maja br. pełnej gotowości do realizacji postawionych przed resortem zadań.

XVI. Niezależnie od działań polityczno-operacyjnych i prewencyjno-porządkowych, szczególnie ważnym ogniwem w systemie zabezpieczenia wizyty jest zapewnienie papieżowi osobistego bezpieczeństwa. Większość czasu papież przebywać będzie w otoczeniu hierarchii i duchowieństwa, w dużych zgromadzeniach religijnych. Stąd nietypowość funkcji, jakie mają do spełnienia wyspecjalizowane jednostki i grupy ochrony. Zadania związane z ochroną papieża uwzględniają zabezpieczenie jego osoby przed

128
182

naporem tłumów oraz przed ewentualnymi działaniami prowokacyjno-terrorystycznymi. W tej mierze nasze grupy, zapewniające osobistą ochronę papieża, będą ściśle współpracować z ochroną watykańską.

Wszystkie szczegóły, związane z ochroną papieża i osób mu towarzyszących zostały omówione w czasie 5 roboczych spotkań przedstawicieli BOR z bp. Paulem MARCINKUSEM - Szefem Ochrony Papieża i przedstawicielami Episkopatu Polskiego. Szef Ochrony Papieża i przedstawiciele Episkopatu, wspólnie z przedstawicielami BOR dokonali rekonesansu wszystkich miejsc pobytu papieża w Polsce, z wyjątkiem m. Warszawy. W rekonesansie uwzględniano wyłącznie miejsca ^{/przewidzianego} pobytu papieża, zawarte w programie uzgodnionym z władzami państwowymi.

XVII. Sytuacja polityczna w związku z wizytą jest korzystna. Wzrastającemu zainteresowaniu społeczeństwa wizytą nie towarzyszą negatywne zjawiska o charakterze społeczno-politycznym. Sprzyja temu m.in. stanowisko i decyzje władz politycznych w związku z wizytą oraz właściwe ujmowanie w środkach masowego przekazu informacji na temat wizyty i podejmowanych w tej mierze uzgodnień między władzami politycznymi a hierarchią kościelną.

Wytworzony klimat wokół wizyty, zmniejsza możliwość negatywnych interpretacji i ataków przeciwko PRL oraz socjalizmowi przez wrogie siły i ośrodki na Zachodzie oraz elementy antysocjalistyczne w kraju. Taktyka i sposób stawiania spraw przez władze państwowe, podczas posiedzeń komisji mieszanej, wyeliminowały możliwość publicznego podnoszenia jakichkolwiek zarzutów wobec stosunku władz partyjnych i państwowych do wizyty papieża.

Odnotowuje się ogólnie stan usatysfakcjonowania hierarchii i zainteresowanie jej tworzeniem dobrego klimatu politycznego zarówno przed jak i w czasie wizyty papieża. Kard. Wyszyński zaleca biskupom unikanie działań i decyzji, mogących powodować napięcia w stosunkach Państwo-Kościół. Większość zaś biskupów jest zdania, że uzgodniony przez kierownictwo Episkopatu z władzami program wizyty papieża uwzględnia zasadnicze aspekty, związane z jej charakterem oraz oczekiwaniami Kościoła i wiernych.

Mimo sprzyjającej sytuacji polityczno-operacyjnej w kraju, resort spraw wewnętrznych jest w pełni przygotowany do działań likwidujących ew. zagrożenia porządku publicznego, ~~i w pełni wywiąże się z postawionych przed nim zadań.~~